

Teismo praktikos rinkinys

Byla C-283/21

VA
prieš

Deutsche Rentenversicherung Bund

(Landessozialgericht Nordrhein-Westfalen prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

2024 m. vasario 22 d. Teisingumo Teismo (antroji kolegija) sprendimas

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Darbuotojų migrantų socialinė apsauga – Reglamentas (EB) Nr. 987/2009 – 44 straipsnio 2 dalis – Taikymo sritis – Visiško nedarbingumo pensija – Skaičiavimas – Vaiko auginimo kitoje valstybėje narėje laikotarpių įskaitymas – Taikymas – SESV 21 straipsnis – Laisvas piliečių judėjimas – Pakankamas šių auginimo laikotarpių ir draudimo laikotarpių, įgytų pensiją mokančioje valstybėje narėje, ryšys“

1. *Prejudiciniai klausimai – Priimtinumai – Ribos – Klausimas dėl Reglamento Nr. 987/2009 44 straipsnio išaiškinimo – Šios nuostatos netaikymas ginčui pagrindinėje byloje – Būtinumo pateikti išaiškinimą, prašomą siekiant išspręsti minėtą ginčą, nebuvimas – Nepriimtumas (SESV 267 straipsnis; Europos Parlamento ir Tarybos reglamento Nr. 883/2004 87 straipsnio 3 dalis ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamento Nr. 987/2009 44 straipsnio 2 dalis ir 93 straipsnis)*

(žr. 33 ir 36–38 punktus)

2. *Sąjungos pilietybė – Teisė laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje – Visiško nedarbingumo pensija – Pareiga skiriant tokią pensiją įskaityti vaiko auginimui skirtus laikotarpius, įgytus kitoje valstybėje narėje – Asmuo, įgijęs draudimo laikotarpius tik pensiją mokančioje valstybėje narėje – Įmokų pastarojoje valstybėje narėje nemokėjimas prieš įgyjant šiuos vaiko auginimo laikotarpius ir iškart po to – Poveikio pareigai įskaityti šiuos laikotarpius nebuvimas (SESV 21 straipsnis, Europos Parlamento ir Tarybos reglamento Nr. 883/2004 1 straipsnio t punktas)*

(žr. 46–49, 52–55 punktus ir rezoliucinę dalį)

Santrauka

Teisingumo Teismas, į kurį su prašymu priimti prejudicinį sprendimą kreipėsi *Landessozialgericht Nordrhein-Westfalen* (Šiaurės Reino-Vestfalijos aukštesnysis socialinių bylų teismas, Vokietija), pateikė paaiškinimų dėl SESV 21 straipsnio aiškinimo nagrinėjant ginčą pagrindinėje byloje dėl to, kad pensijų draudimo įstaiga, apskaičiuodama visiško nedarbingumo pensijos dydį, neįskaitė vaiko auginimo laikotarpių, kuriuos šios pensijos gavėja įgijo kitoje valstybėje narėje.

VA yra Vokietijos pilietė, ji laikotarpiu nuo 1962 m. iki 2010 m. gyveno Nyderlanduose netoli nuo Vokietijos sienos.

1980 m. liepos mėn. baigusi profesinį mokymą Vokietijoje, ji nevykdė profesinės veiklos nei toje valstybėje narėje, nei Nyderlanduose.

Laikotarpiu nuo 1986 m. lapkričio 15 d. iki 1999 m. kovo 31 d. VA įgijo savo dviejų vaikų auginimo laikotarpius Nyderlanduose, nevykdydama profesinės veiklos (toliau – ginčijami laikotarpiai). Tuo metu ji nebuvo sumokėjusi įmokų į Vokietijos privalomojo pensijų draudimo sistemą.

Laikotarpiu nuo 1999 m. balandžio mėn. iki 2012 m. spalio mėn. ji Vokietijoje dirbo darbą, dėl kurio netaikoma prievolė privalomai draustis. Persikėlusį į šią valstybę 2010 m., nuo 2012 m. spalio mėn. ji joje dirbo pagal darbo sutartį ir tuo pagrindu mokėjo įmokas į Vokietijos privalomojo pensijų draudimo sistemą.

Nuo 2018 m. kovo mėn. apeliante pagrindinėje byloje iš *Deutsche Rentenversicherung Bund* (Federalinė pensijų draudimo įstaiga, Vokietija) gauna visiško nedarbingumo pensiją. Apskaičiuodama šios pensijos dydį ši įstaiga, be laikotarpių, kuriais VA mokėjo įmokas į Vokietijos privalomojo pensijų draudimo sistemą, įskaitė laikotarpius, kuriais ji mokėsi profesijos, ir 1999 m. įgytą dviejų mėnesių darbo laikotarpį, tačiau atsisakė įskaityti ginčijamus laikotarpius.

Dėl šio atsisakymo VA pareiškė ieškinį. Kadangi ieškinys pirmojoje instancijoje buvo atmestas, ji pateikė apeliacinį skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.

Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nutarė pateikti Teisingumo Teismui prejudicinius klausimus, kuriais iš esmės siekė išsiaiškinti, ar, esant tokiai situacijai, kai pensijos gavėja netenkina Reglamento Nr. 987/2009¹ 44 straipsnio 2 dalyje nustatytos darbo pagal darbo sutartį arba savarankiško darbo sąlygos, SESV 21 straipsnis, atsižvelgiant į Sprendime *Reichel-Albert*² suformuotą jurisprudenciją, įpareigoja šią pensiją mokančią valstybę narę įskaityti vaiko auginimo laikotarpius, įgytus kitoje valstybėje narėje, kurioje gavėja ilgus metus nuolat gyveno, net jeigu ši gavėja nemokėjo įmokų į pirmosios valstybės narės draudimo sistemą nei prieš minėtus auginimo laikotarpius, nei iškart po jų.

¹ 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 987/2009, nustatančio Reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo įgyvendinimo tvarką (OL L 284, 2009, p. 1), 44 straipsnyje reglamentuotas vaiko auginimo laikotarpių įskaitymas.

² 2012 m. liepos 19 d. Sprendimas *Reichel-Albert* (C-522/10, EU:C:2012:475). Tame sprendime Teisingumo Teismas nurodė, kad, esant tokiai situacijai, kai asmuo laikinai persikėlė gyventi į kitą valstybę narę nei jo kilmės valstybė narė, SESV 21 straipsnis kilmės valstybės kompetentingą įstaigą įpareigoja skiriant senatvės pensiją įskaityti asmens, kuris profesinę veiklą vykdė tik šioje valstybėje narėje ir tuo metu, kai gimė vaikai, laikinai buvo nustojęs dirbti ir tik dėl šeiminių priežasčių buvo persikėlęs gyventi į kitos valstybės narės teritoriją, pastarojoje valstybėje narėje įgytus vaikui auginti skirtus laikotarpius, tarsi jie būtų buvę įgyti kilmės valstybės nacionalinėje teritorijoje.

Teisingumo Teismo vertinimas

Patvirtinęs, kad Reglamento Nr. 987/2009 44 straipsnio 2 dalis ginčui pagrindinėje byloje netaikytina, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad Sprendime *Reichel-Albert* padarytos išvados gali būti taikomos nagrinėjamu atveju.

Tuo remdamasis Teisingumo Teismas nurodė, kad pagal SESV 21 straipsnį atitinkama pensiją mokanti valstybė narė, skirdama šią pensiją, įpareigojama įskaityti atitinkamo asmens kitoje valstybėje narėje įgytus vaiko auginimo laikotarpius, jei nustatyta, kad yra pakankamas ryšys tarp minėtų vaiko auginimo laikotarpių ir draudimo laikotarpių, kuriuos šis asmuo įgijo vykdydamas profesinę veiklą pirmojoje valstybėje narėje.

Tokio „pakankamo ryšio“ buvimas turi būti laikomas įrodytu, kai atitinkamas asmuo draudimo laikotarpius kaip mokymosi ar profesinės veiklos laikotarpius įgijo tik pensiją jam mokančioje valstybėje narėje tiek prieš vaiko auginimo laikotarpių įgijimą kitoje valstybėje narėje, tiek po jo.

Remdamasis Reglamento Nr. 883/2004³ 1 straipsnio t punktu, kuris taip pat yra svarbus aiškinant SESV 21 straipsnį, Teisingumo Teismas toliau nurodė, kad valstybės narės savo nacionalinės teisės aktuose gali numatyti, kad tam tikri asmens gyvenimo laikotarpiai, kuriais jis nedirbo pagal darbo sutartį arba savarankiškai, nebuvo privalomai draudžiamas, taigi ir nemokėjo įmokų, prilyginami atitinkamoje valstybėje narėje įgytiems „draudimo laikotarpiams“.

Tokiu atveju aplinkybė, kad atitinkamas asmuo nemokėjo įmokų šioje valstybėje narėje laikotarpiais, kurie pagal jos nacionalinės teisės aktus prilyginami tokiems draudimo laikotarpiams, negali paneigti pakankamo ryšio tarp šio asmens kitoje valstybėje narėje įgytų vaiko auginimo laikotarpių ir pirmojoje valstybėje narėje įgytų draudimo laikotarpių.

Atrodo (tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas), kad pagrindinėje byloje yra pakankamas ryšys tarp VA Nyderlanduose įgytų vaiko auginimo laikotarpių ir draudimo laikotarpių, kuriuos ji įgijo tik Vokietijoje tiek iki šių auginimo laikotarpių (mokymosi laikotarpiai, pagal Vokietijos teisę prilyginami draudimo laikotarpiams), tiek po jų (darbo laikotarpiai), nepaisant to, kad šis asmuo nemokėjo įmokų pastarojoje valstybėje narėje nei prieš šiuos auginimo laikotarpius, nei iškart po jų.

Kaip nurodė Teisingumo Teismas, esant tokiai situacijai, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, atitinkamo asmens gyvenimo valstybėje narėje, kurioje jis užsiėmė savo vaikų auginimu, laikotarpio trukmė neturi reikšmės.

Todėl, esant tokiai situacijai, atitinkamą pensiją mokanti valstybė narė negali atsisakyti įskaityti vaiko auginimo laikotarpių vien dėl to, kad jie buvo įgyti kitoje valstybėje narėje, nes priešingu atveju jos piliečiai, pasinaudoję judėjimo laisve, atsidurtų mažiau palankioje padėtyje ir taip būtų pažeistas SESV 21 straipsnis. Taigi šią pensiją mokanti valstybė narė pagal šį straipsnį privalo skirdama šią pensiją įskaityti šiuos auginimo laikotarpius, nors asmuo nemokėjo įmokų pirmojoje valstybėje narėje nei prieš šiuos auginimo laikotarpius, nei iškart po jų.

³ 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo (OL L 166, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 72; klaidų ištaisymas OL L 188, 2013, p. 10) 1 straipsnio t punkte sąvoka „draudimo laikotarpiai“ apibrėžta kaip įmokų mokėjimo, darbo pagal darbo sutartį arba savarankiško darbo laikotarpiai, kurie nustatomi arba pripažįstami teisės aktais, pagal kuriuos jie buvo įgyti arba laikomi įgytais, ir visi taip traktuojami laikotarpiai, jeigu pagal minėtus teisės aktus jie prilyginami draudimo laikotarpiams.